

4-1-1974

ตอบปัญหาผู้ป่วยชนิดและให้การรักษาโดยการกินเหล็ก

ประสูติ สักกะณะพุทท์

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/clmjournal>

Part of the [Medicine and Health Sciences Commons](#)

Recommended Citation

สักกะณะพุทท์, ประสูติ (1974) "ตอบปัญหาผู้ป่วยชนิดและให้การรักษาโดยการกินเหล็ก," *Chulalongkorn Medical Journal*: Vol. 19: Iss. 2, Article 12.

DOI: <https://doi.org/10.56808/2673-060X.1672>

Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/clmjournal/vol19/iss2/12>

This Other is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Chulalongkorn Medical Journal by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

ปฏิกิริยา

คำถาม

ผู้ป่วยหญิงอายุ 30 ปี มีบุตรแล้ว 2 คน มาหาที่คลินิก พบว่าซีดมาก ไม่มีประวัติเสียเลือดที่ไหน (ประจำเดือนปกติ, ไม่มีอาการปวดท้องหรืออุจจาระดำ) กินอาหารได้ตามปกติ ตรวจร่างกายพบว่าผู้ป่วยปกติทุกอย่างนอกจากซีด ในรายเช่นนี้เราให้เหล็กไปกินเลย จะผิดหรือถูกต้องอย่างไรและจะให้นานเท่าไร

คำตอบ

ในต่างจังหวัดซึ่งไม่สามารถตรวจโลหิตอย่างละเอียดได้ ควรจะให้เหล็กได้เลยในผู้ป่วยประเภทนี้ ทั้งนี้เพราะเหตุว่าในบ้านเรา อาการโลหิตจางมีสาเหตุจากขาดธาตุเหล็กเป็นอันดับแรก และเนื่องจากผู้ป่วยรายนี้ไม่มีประวัติเสียโลหิต มีบุตรเพียงสองคน (ถ้ามีบุตรติดๆ กันหลายคน อาจจะมีขาดธาตุเหล็ก) น่าจะนึกถึงการกินอาหารซึ่งมีธาตุเหล็กไม่พอ ถ้าเป็นดังนี้จะวิเคราะห์โรคได้จากประวัติและอาการดังต่อไปนี้

1. ประวัติอาหารขาดแคลน และผู้ป่วยยากจน
2. ลิ้นสีน และมีอาการแสบ (Atrophic glossitis)
3. เล็บหัวลงไปเป็นลอน (Koilonychia หรือ Spoon nail)

ในกรณีซึ่งสงสัยว่าผู้ป่วยขาดเหล็กแต่ไม่มีอาการเหล่านี้ ต้องนึกถึงสาเหตุอื่น ที่พบได้บ่อยเช่นกัน คือ พยาธิปากขอ สาเหตุนี้มักจะนึกถึงมาก ถ้าได้ประวัติว่าผู้ป่วยมีอาชีพทำไร่และเดินเท้าเปล่า ผู้ป่วยพวกนี้บางครั้งจะซีดมากจนเยื่อตาแทบไม่มีสีเลือด แต่จะยังพอเดินและทำงานเล็ก ๆ น้อย ๆ ได้ ถ้าอาการโลหิตจางมากเช่นนี้ เกิดจากสาเหตุอื่น ผู้ป่วยจะมีอาการอ่อนเพลียมากจนทำอะไรไม่ได้เลย ทั้งนี้เพราะโลหิตจางเกิดรวดเร็วและร่างกายปรับตัวเองไม่ทัน

การรักษาโดยให้เหล็กนั้น อาจกินติดต่อกันนานจนเห็นว่าผู้ป่วยมีสีเลือดดีใกล้เคียงคนปกติ ถ้าสงสัยว่าจะมีพยาธิปากขอควรให้ยาถ่ายพยาธิเลย เพราะในปัจจุบันยาถ่ายพยาธิปากขอกินเพียงครั้งเดียวและไม่อันตราย

วิธีรักษาโดยให้กินเหล็กนั้น ร่างกายจะดูดซึมเข้าไปเท่าที่ต้องการเท่านั้น ไม่มีภาวะเกินขนาดเกิดขึ้น การให้ยานานเกินไปมีข้อเสีย คือสิ้นเปลืองเงินโดยไม่สมควรเท่านั้น

ในรายที่ขาดธาตุเหล็กเนื่องจากการกินไม่พอ สาเหตุมาจากภาวะเศรษฐกิจ ดังนั้นผู้ป่วยก็ยังคงขาดต่อไปอีกตราบดีที่แก้ปัญหาไม่ได้ ในกรณีเช่นนี้เมื่อให้เหล็กจนมีสีเลือดพอแล้ว อาจจะต้องลดขนาดยาลงมาเหลือวันละ 2-3 เม็ด (Ferrous sulfate) และคงให้ต่อไปเรื่อย ๆ ก็ได้